

CEZA HUKUKU

KİMLER SORUMLUDUR?

Aşağıdaki kişilerin mevzuata, teknik uzmanlığın gereklerine ve denetim yükümlülüklerine aykırı hareket ettiklerinin tespiti halinde **cezai sorumlulukları doğar**.

01 İnşaat Sorumluları:

Müteahhitler, mimarlar, mühendisler, yapı denetçileri ve teknik görevliler.

02 Kamu Görevlileri:

İnşaat ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi veren yetkililer; denetim görevini yapmayan belediye ve bakanlık görevlileri.

DELİLLERİN KORUNMASI

Delillerin yok olmaması için **enkaz kaldırılmadan önce** şu adımlar atılmalıdır:

1.

NUMUNE ALIMI

Enkaz kaldırılmadan önce beton, demir, kolon ve kirişlerden mutlaka numune alınmalıdır. Bu işlemin bir bilirkişi veya uzman nezaretinde yapılması, delillerin ispat kuvvetini önemli ölçüde artıracaktır.

2.

KAYIT

Hasarlı binalar, özellikle kolonların demir yapısını gösterecek şekilde fotoğraflanmalı ve videoya alınmalıdır.

3.

ARŞİVLEME

Uydudan yapı bulunup koordinat, adres ve tarih eklenerek fotoğraflar arşivlenmelidir.

VEFAT MEYDANA GELMİŞSE

Deprem sonucu vefat eden bir kişi varsa “kasten öldürme”, “olası kast” veya “taksirle öldürme” suçları gündeme gelir.

Şikâyet Başvurusu: Vefat edenin eşi, çocukları veya yakınları yıkımın gerçekleştiği yerin Cumhuriyet Başsavcılığına dilekçe vermelidir. İlgili kişilerin başka bir ilde bulunması halinde dilekçe, yıkım yeri savcılığına gönderilmek üzere kişilerin bulundukları ildeki savcılığa verilebilir.

Suç ihbarı: Vefat edenin yakını olmayan herhangi bir vatandaş da “suç ihbarında” bulunabilir.

Süreler: Bu suçlarda belirli bir şikâyet süresi yoktur; zamanaşımı depremin meydana geldiği günden itibaren hesaplanır. Zamanaşımı her bir suç özelinde farklıdır. 15-30 yıl arasında değişkenlik gösterir.

Takipsizlik Kararı: Savcılık davayı açmama (takipsizlik) kararı verirse, bu kararın tebliğinden itibaren 15 gün içinde Sulh Ceza Hakimliğine itiraz edilmelidir.

YARALANMA MEYDANA GELMİŞSE

Yaralanma durumunda “kasten yaralama” veya “taksirle yaralama” suçları üzerinden süreç işler.

Şikâyet Süresi

Deprem tarihinden itibaren 6 ay içinde şikâyet dilekçesi verilmelidir. Bu süre hak düşürücüdür; kaçırılması halinde süreç başlatılamayabilir. Tedavi süreci veya şok nedeniyle 6 aylık süre kaçırılsa dahi, suçun “bilinçli taksirle” işlendiği belirtilerek şikâyet hakkı kullanılabilir.

Kimler Başvurabilir?

Yaralanan kişi bizzat veya vekalet verdiği kişi aracılığıyla başvurmalıdır. Ancak yaralanma nedeniyle bizzat başvuru yapılamayacak durumdaysa (bilincin kapalı olması vb.), eş veya 3. dereceye kadar akrabalar yaralanan adına “delil tespiti” isteyebilir.

KAMU GÖREVLİLERİ İÇİN ÖZEL SORUŞTURMA USULÜ

Kamu görevlilerinin yargılanması için bağlı oldukları idari makamdan (amirlerinden) soruşturma izni alınması şarttır.

Dilekçe İçeriği

İzin talebinin reddedilmemesi için şikâyet dilekçeleri mutlaka isim, adres içermeli; gerekçeli ve somut olmalıdır.

İtiraz Hakkı

İdari makam "soruşturma izni verilmemesine" karar verirse, bu kararın tebliğinden itibaren 10 gün içinde Bölge İdare Mahkemesi'ne veya Danıştay'a itiraz edilmelidir.

Anayasa Mahkemesi

Kesinleşen kararlara karşı, kararın öğrenilmesinden (veya UYAP'tan görülmesinden) itibaren 30 gün içinde bireysel başvuru yapılabilir.

İŞLEM	SÜRE	İLGİLİ KURUM
Ölüm Şikâyeti	Zamanaşımı süresince	Cumhuriyet Başsavcılığı
Yaralanma Şikâyeti	6 Ay (Depremden itibaren)	Cumhuriyet Başsavcılığı
Takipsizlik Kararına İtiraz	15 Gün (Tebliğden itibaren)	Sulh Ceza Hakimliği
Soruşturma İzni Reddine İtiraz	10 Gün (Tebliğden itibaren)	Bölge İdare Mahkemesi/ Danıştay
AYM Bireysel Başvuru	30 Gün (Öğrenme/UYAP'tan görülmeden itibaren)	Anayasa Mahkemesi

YASAL UYARI

Bu Rehber, “Afet Hukukunun Mevcut Durum Analizi ile Depremzedelerin Hukuk Okuryazarlığının Psikolojik İyi Oluşları Üzerine Etkilerinin Ölçülerek Afet Hukuku Mevzuatının Anlaşılabilirliğinin Dijital Platformlar Aracılığıyla Yaygınlaştırılması” başlıklı ve 323K124 numaralı TÜBİTAK 1001 ÇABA projesi kapsamında, afetlerden etkilenen kişilerin hakları ve başvurabilecekleri hukuki yollar hakkında genel bilgilendirme ve farkındalık oluşturma amacıyla hazırlanmıştır. Rehberin hazırlanmasında, Türkiye Barolar Birliği tarafından yayımlanan Depremzedeler İçin Hukuk Rehberi’nin 2023 tarihli gözden geçirilmiş 3. baskısı temel kaynaklardan biri olarak kullanılmış; ilgili bilgiler projenin amacı, kapsamı ve hedef kitlesi doğrultusunda yeniden ele alınmış ve gerektiği ölçüde güncellenmiştir. Bununla birlikte bu Rehber, Türkiye Barolar Birliği tarafından hazırlanmamış veya onaylanmamıştır. Rehberde yer alan açıklamalar, yayımlandığı tarihte yürürlükte bulunan mevzuat ile mevcut idari ve yargısal uygulamalar esas alınarak hazırlanmıştır. Bu bilgiler genel nitelikte olup hukuki görüş, hukuki danışmanlık veya avukatlık hizmeti teşkil etmez ve somut olayın özelliklerine göre yapılması gereken hukuki değerlendirmenin yerine geçmez. Okuyucuların, hak kaybına uğramamak için gerekli hâllerde bir avukata, ilgili baronun adli yardım bürosuna veya yetkili kurum ve kuruluşlara başvurmaları önerilir. Mevzuat, başvuru süreleri, yetkili merciler, iletişim bilgileri ve idari uygulamalar zaman içerisinde değişebilir. Özellikle afet ve acil durumlarda güncel bilgi ve yönlendirmeler için ilgili kamu kurumlarının resmî açıklamaları takip edilmelidir. Bu Rehber; acil yardım, sağlık, güvenlik, arama ve kurtarma hizmetlerinin yerine geçmez. Rehberde yer alan bilgilerin kullanılmasından veya bu bilgilere dayanılarak işlem yapılmasından doğabilecek doğrudan ya da dolaylı sonuçlardan proje yürütücüsü, proje ekibi ve İnönü Üniversitesi sorumlu tutulamaz. Bu Rehberde yer alan görüş ve değerlendirmeler proje ekibine ait olup TÜBİTAK’ın kurumsal görüşlerini yansıtmaz. Rehberden, kaynak gösterilmek ve içeriğin anlamı değiştirilmemek kaydıyla, kişisel ve ticari olmayan amaçlarla yararlanılabilir.